

СТАНОВИЩЕ

за трудовете на **гл. ас. д-р Весела Наумова**

Електронно учебно помагало „Основи на класическата хармония“
и теоретична разработка на тема „Диафонията в творчеството
на българските композитори през 60-те и 70-те години на 20-ти
век. Хармонични особености и композиторски похвати.“

за участие в конкурса за „доцент по хармония“
в НМА „проф. Панчо Владигеров“

от проф. д-р Жорж Бонев – композитор

Електронното учебно помагало „Основи на класическата хармония“ като нова съвременна форма на синтезирано представяне на учебния материал, ориентирано към практическото му овладяване, е несъмнен успех на авторката. Възприемам го като съпътстващо обучение, подпомагащо традиционната форма на учебния процес, тъй като в усвояване на „занаята“ от решаващо значение е прекият контакт между преподавател и ученик, гарантиращ контрол върху материала и допълването му с редица особености от музикалната практика.

„Основи на класическата хармония“ отразява по убедителен начин професионалното израстване и натрупан опит в педагогическата дейност на д-р Наумова. Като се придържа към установената дългогодишна практика на преподаване на хармония в НМА, авторката поднася в синтезиран вид последователно, ясно и прегледно базисния материал, което улеснява неговото възприемане и прилагане. Писмените задачи, упражненията на пианото и анализите на откъси от музикални прозведения акцентират върху практическата насоченост на труда. Изграден по този начин, курсът по хармония може да бъде насочен към една по-широка аудитория, за да подпомогне и създаде умения и сръчности в организацията на многогласието.

Към забележките отнасям отсъствието в раздела „Алтеровани акорди“ на разширено терцово сродство – акорди, получени по медиантен път. Широкото им приложение в музиката на 20-ти век отслабва функционалните зависимости от фиксиран тонален център и усилва автономността, фонизма на акордите. Да се преразгледа енхармоничната модулация с оглед да се внесе по-голяма яснота в изложението. Да се коригират примерите на стр. 21, пр. 1, т. 2-3; стр. 24, пр. 3, т. 2; стр. 51, пр. 3, т. 3. При хорала от Бах (стр. 51) е необходимо да се изяснят особеностите на гласоводенето (кръстосване, удвоявания на акордови тонове). Примерът от операта „Хованщина“ (стр. 101) се повтаря на следващата (стр. 102).

„Диафонията в творчеството на българските композитори през 60-те и 70-те години на 20-ти век. Хармонични особености и композиторски похвати.“ е труд с подчертано приносно значение в българското музиковедие. Насочването към търсенията и постиженията в творчеството на български композитори заслужава адмирации. Разглеждайки ролята на диафонията в професионалното творчество на видни наши композитори, авторката обстойно разяснява взаимодействието на българската народна музика със съвременни тенденции в организацията на хармоничния вертикал с конкретни примери. Убедително изграденият въвеждащ раздел въвежда в основни тенденции, доминиращи в хармонията на музиката на 20-ти век: тематична хармония, фонични модели. Вижданията на Шьонберг и Барток безусловно отразяват излизане от стандартите на тонално-функционалното мислене и навлизане във фонизма на отделното съзвучие. Подчертана е обратно-пропорционалната зависимост между ладофункционалното значение на акорда и неговата колористична функция. Подробно е проследен кварт-квинтовия и секундов фонизъм. Мисля, че е удачно във въвеждащия раздел да се обърне внимание върху

някои типични особености на хармонията в джаза, съпътстващи развитието на хармонията през изминалото столетие: участие на blue тонове в ладовия строеж, явлението биладовост (едновременното съчетаване на мажор с минор), богатата на алтерации акордика (вж. главата „Гроздовидни акорди (кластери)“ от „Джазова хармония“ на проф. Бонев), паралелното (лентово) движение, удвоявания при многогласието и т.н.

Анализът на подбраните творби е изчерпателен, засягащ основни градивни елементи – водещата функция на лада; линейно мислене; линейно-полифоничния подход в изграждане на творбите; изместване на функционалното хармонично развитие от линейно-фонично; тембъра като формообразуващ фактор; разнообразие на ритмиката; полиметрия; диафоничната структура в ролята на тематична хармония. Предлагам да се разшири анализът на „Диафонична студия“ от Кюркчийски, за да се добие по-пълна представа как един изявен тонален композитор разработва оригинален фолклорен тематичен материал. Определенията на руските музиколози идват в повече. Многословието замъглява яснотата при разясняване на определен въпрос (вж. стр. 19 – определение за кластер).

В заключение, съм на мнение, че представените трудове на д-р Наумова, както и дисертационният труд на тема „Особености на хармоничния език във вокалните форми в оперите на Пучини“ са творческа сполука на авторката. Имайки предвид преподавателската ѝ работа в НМА, подкрепям кандидатурата на гл. ас. д-р Наумова за длъжността „доцент по хармония“, съгласно сега действащия закон.

проф. д-р Жорж Бонев